

XXIV Kongres COSPAR w Ottawie (16 V—2 VI 1982)

Po raz pierwszy coroczny kongres COSPAR-u (Committee on Space Research) został zorganizowany w nowym odstępnie czasu, przyjętym w 1980 roku na XXIII kongresie na Węgrzech, mianowicie po dwóch latach. W dniach od 16 maja do 2 czerwca 1982 roku spotkali się w stolicy Kanady — Ottawie wszyscy zainteresowani rozwojem badań przestrzeni kosmicznej. Teledetekcja od kilku już lat posiada w ramach COSPAR-u własną komisję — V i prezentuje osiągnięcia w tej dziedzinie na osobnym sympozjum. Jako najmłodsza z komisji i jednocześnie najbardziej „praktyczna” dzięki możliwościom szybkich zastosowań ma bardzo rozległą tematykę dotyczącą środowiska geograficznego. Z początkowej intencji objęcia kompleksowymi badaniami teledetekcyjnymi wszystkich elementów tegoż środowiska pozostały jedynie te, które nie tylko są najmniej znane, ale i najszybciej zmienne w czasie, a więc najtrudniejsze do systematycznej obserwacji. Na pierwsze miejsce wysuwa się tutaj atmosfera, a z hydrosfery — oceanografia.

Z kongresu na kongres rozbudowują się zorganizowane formy wymiany myśli, co zaowocowało tym razem sporym bilansem: 10 sympozjów, 7 grup roboczych, 19 spotkań „na szczycie”. Sam tylko drukowany program tak wielu zebrań liczy 154 strony formatu A4, a więc jest największy z dotychczas wydawanych na kongresach COSPAR-u. Nic więc dziwnego, że aby pomieścić pracujące równolegle sympozja i grupy robocze, zajęto dwa wielkie budynki: hotel „Chateau Laurier” i „Rządowe Centrum Informacyjne” (nb. w przebudowanym dawnym, wielkim dworcu kolejowym). Położone po dwu stronach ruchliwej ulicy Rideau, były połączone podziemnym tunelem, dzięki któremu niezależnie od pogody i wielkiego ruchu ulicznego można było w każdej chwili dotrzeć do każdej z dwudziestu sal obrad.

Mimo znacznej odległości od Europy XXIV Kongres COSPAR-u w Ottawie zgromadził 1060 uczestników z całego świata, nie licząc osób

towarzyszących. Uznano to za wielki sukces COSPAR-u i jego współpracy z Kanadyjskim Komitetem Organizacyjnym, w którego skład wchodziły: Narodowa Rada Badawcza, Królewskie Towarzystwo Kanadyjskie i Kanadyjska Akademia Nauk. Całością prac kierował znakomicie sekretarz wykonawczy COSPAR-u z Paryża — Z. Niemirowicz.

O randze kongresu świadczy fakt uczestnictwa w nim 31 (z trzydziestu pięciu) Narodowych Komitetów Naukowych, oraz 9 (z trzynastu) członków Międzynarodowych Unii Naukowych. Dużą liczbę delegatów wysłała tym razem Chińska Republika Ludowa oraz po raz pierwszy: Islandia, Irlandia, Jamajka, Kenia, Kolumbia, Nigeria, Wenezuela i Jugosławia. Z Polski było jedynie trzech delegatów: S. Piotrowski z KBK-PAN, L. Baraniecki z ramienia IGiK i niżej podpisany z Uniwersytetu Wrocławskiego.

Z prac organizacyjnych kongresu należy wymienić: wybite medalu COSPAR-u za wybitne badania kosmiczne, medalu za współpracę międzynarodową COSPAR i medalu Nordberga za zastosowania badań kosmicznych. Zgromadzenie ogólne postanowiło zawiesić w prawach członkowskich Iran za niepłacenie składek przez 2 lata. Wysokość składek jest znaczna mimo podzielenia państw na 4 kategorie płatników: I — 10100 — FF, II — 25500 FF, III — 35700 FF, IV — 50800 FF. Polska należy do państw I kategorii, a wraz z nią: Afryka Południowa, Bułgaria, CSRS, Dania, Finlandia, Grecja, Indonezja, Irak, Izrael, Meksyk, Rumunia, Szwajcaria, Węgry. Do II kategorii płatników należą: Argentyna, Australia, Belgia, Brazylia, Holandia, Norwegia, Pakistan, Szwecja, do III kategorii: Wielka Brytania, Hiszpania, Kanada, RFN, Włochy, do IV kategorii: Francja, Indie, Japonia, USA, ZSRR.

Dokonano też wyboru nowych władz: prezydentem COSPAR-u został prof. C. de Jager z Holandii (dr h.c. Uniw. Wrocł.), a dotychczasowy prezydent prof. J. F. Denisse (Francja) został członkiem Biura COSPAR-u. Z tegoż Biura ustąpiła też Polska, na miejsce której weszły Węgry. Dziesięciu polskich specjalistów zostało wybranych do różnych podkomisji COSPAR-u na następną kadencję, w tym do komisji A-3 (nauki o Ziemi): A. Ciołkosz i E. Tomaszewski. Streszczenia referatów wydrukowano w okazałym tomie (554 strony) w formacie A4, co stwarzało trudności w bieżącym posługiwaniu się tymi materiałami. Wiele z wydrukowanych streszczeń nie zostało w ogóle wygłoszonych z powodu nieobecności prelegentów. Na przykład żaden referat z ZSRR na tematy teledetekcji nie został wygłoszony. Referaty o tematyce geograficznej, oprócz meteorologii oceanografii, były skupione w symposium nr 10 na temat zmian środowiska geograficznego obserwowanego z orbit satelitarnych. Szczególnie ciekawe były referaty na temat tychże zmian w regionach suchych oraz nadbrzeżnych. Dużo ciekawych osiągnięć przedstawili Japończycy i Chińczycy, przejawiający znaczną aktywność badawczą i publikacyjną. Trudno jednak w krótkim sprawozdaniu przedstawić tak różnorodny wach-

larz zagadnień. Na wygłoszonych około 1000 referatów kongresowych miałem możliwość uczestniczyć jedynie w około 100, gdyż przy pięciodniowym tygodniu pracy stanowiło to maximum czasu poświęconego posiedzeniom. Dodatkową atrakcją były publiczne spotkania z astronautami amerykańskimi i kosmonautami radzieckimi, ilustrowane bardzo dobrymi przeżyciami i filmami dokumentacyjnymi.

Wzorem Francji również Kanada rozwija badania z balonów stratosferycznych i uzyskuje ciekawe wyniki dla wybranych obszarów swego rozległego terytorium. Natomiast nowością badań teledetekcyjnych w USA są anaglify (niebiesko-czerwone) powierzchni chmur ze stereoskopowym obrazem ich urzeźbienia. Nie można też pominąć osiągnięć Francji w dziedzinie konstrukcji nowego satelity SPOT, który przyniesie Europie nowe możliwości przekazywania obrazów stereoskopowych o dużej rozdzielczości (12 m) w wielu zakresach MSS.

Na osobną wzmiankę zasługuje nadzwyczaj ciekawa wystawa pokazująca wiele interesujących instrumentów badawczych do obróbki danych z satelitów oraz gotowe wyniki analizy. Szczególnie interesujące były ekspozycje: Kanady, RFN, Japonii, Bułgarii. Na potrzeby badań terenowych przedstawiono ciekawie wyposażony bułgarski mikrobus-laboratorium z antenami, spektrometrami, magnetowidami i kamerami, z wysięgnikiem do 6 m wysokości, telemetrami, łącznością radiową z samolotem itp. RFN pokazała teleskop IR, przygotowany do pracy na promie kosmicznym USA. Kanada mogła się pochwalić „ramieniem-dźwigiem” o 20 m długości i 20 t udźwigu, przeznaczonym do promu kosmicznego. Japonia i Chiny zaprezentowały mapy użytkowania ziemi i zmian środowiska geograficznego w dużych skalach ze znacznych obszarów swoich krajów.

Dopełnieniem kongresu były wieczory kinematograficzne z okazji XXV-lecia badań kosmicznych. 23 piękne filmy (12—28 minutowe) pokazywały dynamikę dotychczasowego rozwoju teledetekcji we Francji, ZSRR, Kanadzie, Japonii, USA, RFN, Bułgarii, Argentynie i Indiach.

Tak więc XXIV kongres COSPAR w Kanadzie pozwolił na zapoznanie się z najnowszymi osiągnięciami teledetekcji w nauce światowej.

WOJCIECH WALCZAK
(6 IV 1916 – 31 I 1984)

Dnia 31 stycznia 1984 roku zmarł prof. dr Wojciech Walczak, jeden z założycieli i wieloletni przewodniczący Komitetu Redakcyjnego „Fotointerpretacji w Geografii”, pierwszy przewodniczący Sekcji, a następnie Komisji Fotointerpretacji Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Zdając sobie sprawę z olbrzymiej wartości zdjęć lotniczych jako nośnika informacji o powierzchni Ziemi, był inspiratorem i gorącym zwolennikiem ich stosowania w naukach geograficznych. Pod jego kierunkiem powstały liczne prace wykorzystujące metody fotointerpretacyjne w badaniach nad środowiskiem i regionalizacją geograficzną. Wielu z czynnie uprawiających dziś te metody geografów polskich w początkowym okresie swojej kariery naukowej spotkało się z życzliwą zachętą, opieką i pomocą Profesora Wojciecha Walczaka. Prócz najlepszych wspomnień i pamięci pozostał po nim olbrzymi dorobek naukowy i popularyzatorski w wielu dziedzinach geografii, w tym również w fotointerpretacji.